

07.05.2014

Kj/20

§ 157

Ryj / Den av ledamoten Petra Malin väckta motionen om ett försök med försäljning och utdelning av överlopsmaten i skolor

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av ledamoten Petra Malin väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9
- 2 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9, allekirjoituksin

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Petra Malin och 55 andra ledamöter föreslår i en motion att Helsingfors ska inleda ett försök med försäljning eller utdelning av mat som blivit över i skolor.

Stadsstyrelsen hänvisar till de utlåtanden som getts och konstaterar att en fråga om ett försök med försäljning av överbliven skolmat också lämnades in till stadsfullmäktiges frågestund 26.2.2014 (ledamoten Johanna Sumuvuori). I sitt svar på frågan hänvisade biträdande stadsdirektören för byggnads- och miljöväsendet till utlåtandena från direktionen för affärsverket Palmia 23.1.2014 och utbildningsverket 24.2.2014, vilka ingår i detta ärendes beslutshistoria.

Mattjänster för Helsingfors stads daghem och skolor produceras av affärsverket Palmia. Verksamhetssättet är en avtalsbaserad beställarutförarmodell. Kökslokalerna har upplåtits till Palmia, medan skolan administrerar matsalen. Daghemmen har inga matsalar, utan maten intas i regel i daghemmets grupplokaler.

Matsalarna nås inte direkt utifrån, utan via skolans normala ingång. Skolornas matsalar är inte heller utrustade med tanke på försäljning till utomstående.

Palmia eftersträvar så lite svinn som möjligt i sin restaurangverksamhet. Detta nås med bl.a. planering av matlistorna utifrån kundernas behov, uppföljning av åtgången och samarbete med skolorna för att följa antalet närvarande elever osv. På grund av verksamhetens karaktär inom skol- och daghemsbespisningen blir det dock mat över i någon mån. Mängden överbliven mat varierar mellan skolorna och från dag till dag (ungefär mellan 0 och 10 portioner per dag). I måltidshelheten blir det normalt inte kvar av alla komponenter, utan bara en del (t.ex. potatis men inte sås). Mängden överbliven mat varierar med andra ord i hög grad under olika dagar och på olika verksamhetsställen.

Utgångspunkten är att Palmia har till uppgift att som tjänsteproducent svara för de praktiska arrangemangen och kostnaderna för ett försök med matförsäljning och -utdelning, inklusive kostnaderna för bl.a. städ- och säkerhetstjänster.

Affärsverket Palmia känner inte till om andra stora städer har erfarenheter av försök med försäljning eller utdelning av överbliven skolmat. Det är dock känt att skolorna i Vaajakumpu, Keski-Palokka och Jokela i Jyväskylä har sålt överbliven mat till invånare i närområdet. Rovaniemi stad inledde i november 2013 ett försök med att ta tillvara överbliven mat och det har utfallit väl. I Rovaniemi baserar sig utnyttjandet av matrester på hjälp från pensionärsorganisationer. Stadens kök lägger den överblivna maten i en vagn, som frivilliga hämtar och för till tre verksamhetsställen. Där delas maten ut gratis enligt principen en portion per person, och efter utdelningen förs kärnen tillbaka till köket för disk. I november–december 2013 delades sammanlagt ca 2 000 portioner ut på utdelningsställena i Rovaniemi. Också i Joensuu och Kontiolax har det på försök delats ut överbliven mat till utomstående. Vichtis börjar sälja överbliven mat i personalrestaurangen. Försöket har inletts i mars och pågår till slutet av juni. Måltider säljs i kommunkansliets matsal genast efter lunchtiden. Om försöket lyckas, är det möjligt att det utsträcks också till skolor.

I Helsingfors har mat som blivit över efter personalmåltiderna redan en tid sålts med framgång i Stadshusets personalrestaurang.

Försäljning eller utdelning av överbliven skolmat kräver god planering, med utredning av bl.a. de verksamhetsställen som kommer i fråga, sättet att sälja/dela ut maten, säkerhetsaspekterna,

07.05.2014

Kj/20

kostnadsfördelningen osv. Kostnaderna för att producera tjänsterna kan enligt affärsverket Palmias uppskattning bli tämligen höga i förhållande till volymen för den överlopsmat som säljs eller delas ut. Det är inte heller ändamålsenligt att utsträcka verksamheten till alla verksamhetsställen. Som det framgår av de övriga städernas försök, finns det många olika sätt att ordna utnyttjandet av överbliven mat.

På grundval av det ovanstående anser stadsstyrelsen att saken kräver ytterligare utredning i samråd med förvaltningarna och eventuella frivilliga aktörer och därefter inleds försök i Helsingfors. En utredning ska bli färdig senast 30.9.2014. Stadsstyrelsen informeras om resultaten av utredningen.

Det är aktuellt med en organisering av affärsverket Palmias verksamhets- och förvaltningsmodell. Utredningen om förvaltningsmodellen påverkar för sin del tidsschemat för försöket med överbliven skolmat. Palmia är hur som helst gärna med och genomför en ändring av verksamhetssättet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9
- 2 Malin Petra valtuustoaloite Kvsto 6.11.2013 asia 9, allekirjoituksin

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 28.04.2014 § 501

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Petra Malinin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

28.04.2014 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

07.05.2014

Kj/20

Vastaehdotus:

Sirpa Puhakka: Muutetaan kpl 12 seuraavasti:

Edellä sanotun perusteella kaupunginhallitus katsoo, että asia vaatii vielä tarkempaa selvittelyä yhteistyössä hallintokuntien ja mahdollisten vapaaehtoistoimijoiden kesken, minkä jälkeen kokeiluja ryhdytään tekemään Helsingissä. Selvitys tehdään 30.9.2014 mennessä. Selvityksen tuloksista informoidaan kaupunginhallitusta.

Kannattaja: Hannu Oskala

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Muutetaan kpl 12 seuraavasti: Edellä sanotun perusteella kaupunginhallitus katsoo, että asia vaatii vielä tarkempaa selvittelyä yhteistyössä hallintokuntien ja mahdollisten vapaaehtoistoimijoiden kesken, minkä jälkeen kokeiluja ryhdytään tekemään Helsingissä. Selvitys tehdään 30.9.2014 mennessä. Selvityksen tuloksista informoidaan kaupunginhallitusta.

Jaa-äännet: 6

Juha Hakola, Kauko Koskinen, Lasse Männistö, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen

Ei-äännet: 9

Jorma Bergholm, Jussi Halla-aho, Emma Kari, Tuuli Kousa, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Tarja Tenkula

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 9 - 6 kaupunginhallitus päätti muuttaa esitystä jäsen Puhakan vastaehdotuksen mukaisesti.

22.04.2014 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

07.05.2014

Kj/20

Opetusvirasto Opetustoimen johtaja 24.2.2014

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Lausuntopyynnön taustaa

Valtuutettu P.Malinin ym. ovat tehneet valtuustoaloitteen koskien ylijääneen kouluruoan kokeiluluonteista myymistä ja jakamista. Lausuntopyyntö osoitettiin Palmia – liikelaitokselle, josta se on antanut lausunnon.

Palmia – liikelaitoksen johtokunta toteaa lausunnossaan muun muassa, että palveluntuottajan käyttöön on luovutettu keittiötilat palvelun tuottamiseksi, mutta ravintolasali on koulun rehtorin hallinnoimaa aluetta. Lausunnossa tuodaan esille myös, että ravintolasaleihin kulku on koulun sisäänkäynnin yhteydessä.

Lausunnossa todetaan lisäksi muun muassa, että ruokapalveluntuottaja ei voi ottaa vastuuta oppilaiden, koulun eikä palveluntuottajan henkilökunnan turvallisuudesta ja, että toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen edellyttää usean toimijan yhteistyön organisoimista. Lausunnossa todetaan myös, että tähän yhteistyöhön pitää organisoida vähintään opetusviraston toimijat, kouluisäntäpalvelut, siivouspalvelut, ruokapalvelut ja turvapalvelut. Edellä esitetystä johtuen ruokapalveluntuottaja ei voi yksin ratkaista asiaa.

Edellä esitettyyn viitaten Palmia – liikelaitoksen johtokunta esittää lausunnossaan, että Palmia on mielellään mukana toteuttamassa toimintatavan muutosta, mikäli tilaaja korvaa tuottajalle ehdotetusta toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat kustannukset. Opetusviraston tulkinta on, että tilaajalla tässä yhteydessä tarkoitetaan opetusvirastoa koulu- ja opiskelijaruokapalvelujen tilaajana.

Kaupunginkanslia on pyytänyt opetusvirastolta lausuntoa asiasta ja erityisesti Palmian lausunnossa esitettyihin koulujen ravintolasaleja ja niihin pääsyyn koskeviin seikkoihin.

Opetusviraston lausunto

Opetusviraston määrärahat on varattu lakisääteisten ruokapalvelujen ja opetusta tukevien tukipalvelujen, kuten mm. siivous- ja vahtimestaripalvelujen järjestämiseksi kouluille ja oppilaitoksille. Opetusvirastolla ei ole varattu määrärahoja ylijäävän ruoan myynnistä ja jakelusta aiheutuviin ruoka-, vahtimestari-, turva- ja siivouspalveluihin tai niistä aiheutuviin henkilöstökustannuksiin.

Opetusvirasto palvelun tilaajana antaa veloitusetta palveluntuottajan käyttöön koulujen ja oppilaitosten ruokapalvelujen järjestämiseksi niiden keittiöt ja ravintolasalit.

Palveluntuottaja vastaa ruokapalvelujen tuottamisesta ja tarjoilusta sopimusten ja palvelukuvausten mukaisesti. Tarjoilulinjastossa ja keittiössä oleva ruoka on palveluntuottajan omaisuutta eikä ylijäämä ruoka siirry missään vaiheessa tilaajan haltuun ruokailun jälkeen. Palveluntuottaja on edellä esitettyyn viitaten palvelujen myyjä, ei opetusvirasto palvelujen tilaajana.

Opetusvirasto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ylijäävän kouluruoan myynti- ja jakelukokeiluun. Kokeilutoiminnasta ei kuitenkaan saa aiheutua haittaa koulun päivittäiselle toiminnalle tai turvallisuusriskiä.

Opetusvirasto antaa ylijäävän ruoan myynti- ja jakelukokeilun järjestämiseksi Palmian käyttöön veloitusetta koulujen keittiö- ja ravintolasalit, mikäli siitä ei aiheudu haittaa koulun toiminnalle. Palveluntuottajan tehtävänä on kuitenkin vastata palvelujen myynti- ja jakelukokeilusta aiheutuvista käytännön järjestelyistä ja kustannuksista mukaan lukien mm. siivous- ja valvontakustannukset. Opetusvirastolla ei ole varattu määrärahoja korvaamaan palveluntuottajalle ehdotetusta toiminnasta mahdollisesti syntyviä kustannuksia. Opetusvirastolle ei ole myöskään henkilöresursseja toiminnan suunnitteluun, organisoimiseen ja toteuttamiseen. Opetusvirasto ja muut kouluravintolan palveluita käyttävät asiakkaat maksavat ruokapalveluistaan palveluntuottajalle.

Opetusvirasto ohjeistaa tarvittaessa koulujen rehtoreita ravintolasalien käytöstä ylijäävän ruoan myynnissä ja jakelussa, mikäli aloitteen mukainen kokeilutoiminta päätetään käynnistää Helsingissä.

Lisätiedot

Airi Rintamäki, ruokapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86307
airi.rintamaki(a)hel.fi

Palmia-liikelaitoksen jk 23.01.2014 § 3

HEL 2013-014203 T 00 00 03

Päätös

Johtokunta antoi asiassa seuraavan sisältöisen lausunnon:

Palmia tuottaa ruoka- ja siivouspalveluja Helsingin kaupungin päiväkodeissa ja kouluissa. Toimintatapana on sopimuksen mukainen tilaaja - tuottajamalli. Tilaajan ja tuottajan vastuut on määritelty tarkasti

sopimuksissa. Palveluntuottajan käyttöön on luovutettu keittiötilat palvelun tuottamiseksi, mutta ravintolasali on koulun rehtorin hallinnoimaa aluetta. Ravintolasali on koulun sisätiloissa, eikä niihin ole pääsyä suoraan ulkopuolelta, vaan kulku on koulun normaalin sisäänkäynnin yhteydessä. Koulujen ovet ovat pääsääntöisesti lukossa, eikä ruokapalvelun tuottaja voi avata koulua ulkopuolisten käyttöön.

Hävikin minimoimiseksi tarjolla olleen ruoan menekkiä seurataan päivittäin ja kulutuksen mukaan arvioidaan seuraavan päivän ruoan menekki. Lisäksi ruoan valmistuksen ja kuumennuksen jaksottamisella varmistetaan, että ruokaa tehdään menekkiin mukaan. Kuumentamatonta ruokaa voidaan säilyttää ja tarjota myöhemmin joten se ei muodosta hävikkiä. Ruoan tuottamisen toimintamallia kehitetään jatkuvasti niin, että hävikki on jatkossa entistä paremmin hallittavissa.

Koulu- ja päiväkotiruokailun toiminnan luonteesta johtuen tarjolla ollutta ruokaa jää kuitenkin jossakin määrin yli. Elintarvikelainsäädännön hygieni- ja turvallisuussäädösten mukaan tarjolla ollutta ruokaa ei saa kuljettaa myytäväksi uudestaan. Koulujen ruokasaleja ei ole varustettu ulkopuoliseen myyntiin (esim. vaaditut saniteettitilat). Elintarvikevalvontaa säätelevät elintarvikelaki (23/2006), EU:n asetus elintarvikehygieniasta EY/852/2004 ja MMM:n asetus eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (28/2009).

Ruokapalvelun tuottaja ei voi ottaa vastuuta oppilaiden, oppilaitosten henkilökunnan eikä palveluntuottajan henkilökunnan turvallisuudesta koulun ulkopuolisten henkilöiden vieraillessa kouluissa. Syrjimättömyyden periaatteella ylijäämäruoan asiakkaita ei voi valikoida. Tällaisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen, jopa kokeellisena, vaatii usean toimijan yhteistyön organisoimista. Tähän yhteistyöhön pitää organisoida vähintään opetusviraston toimijat, kouluisäntäpalvelut, siivouspalvelut, ruokapalvelut, turvapalvelut (nykyisellään kouluissa ei ole turvapalveluita).

Edellä mainittuun perustuen Palmia katsoo, että ruokapalvelun tuottaja ei voi yksin ratkaista asiaa. Mikäli edellä mainitut ja mahdollisesti muutkin esille nouseviin kysymyksiin löytyy vastaus hallintokuntien rajojen yli menevällä yhteistyöllä ja mikäli tilaaja korvaa tuottajalle ehdotetusta toiminnasta mahdollisesti syntyvät kustannukset, Palmia on mielellään mukana toteuttamassa toimintatavan muutosta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Antti Värtelä

Lisätiedot

Paul-Erik Sultsi, puhelin: 310 32996
paul-erik.sultsi(a)palmia.fi